

Міністерство освіти і науки України
Полтавський державний педагогічний університет імені
В.Г. Короленка

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

*Проект програми курсу
на основі кредитно-модульної системи організації навчання
для студентів I курсу психолого-педагогічного
факультету зі спеціальності 7.010102, 7.010103 – “Педагогіка і
методика середньої освіти. Музика. Практична психологія”*

Полтава – 2006

Вступ до спеціальності: Програма для студентів I курсу психолого-педагогічного факультету зі спеціальності “Педагогіка і методика середньої освіти. Музика. Практична психологія” – Полтава, ПДПУ імені В.Г. Короленка, 2006.– 15 с.

Рецензенти: кандидат педагогічних наук, доцент, проректор з виховної роботи, завідувач кафедри музики Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка *Суласва Н.В.*

Кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка *Тищенко Т.М.*

Затверджено вченою радою Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (протокол № 13 від 31.05.2006)

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Предмет: “Вступ до спеціальності”

Курс: підготовка бакалаврів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 1,5 Модулів: 2 Змістових модулів: 2 Загальна кількість годин: 54 Тижневих годин: 2	Шифр та назва напрямку: 0101 – «Педагогічна освіта» Шифр і назва спеціальності: “Педагогіка і методика середньої освіти. Музика. Практична психологія” Освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр	Професійно-орієнтована підготовка. Нормативна підготовка. Рік підготовки: 1 Семестр: 1 Лекції (теоретична підготовка): 10 Практичні: 8 Самостійна робота: 18 Індивідуально-творчий проект: 18 Вид контролю: 1 семестр – екзамен

Мета курсу – ознайомити студентів із значенням, змістом, особливостями обраної спеціальності, активізувати прагнення до професійної самоосвіти та самовиховання, сформувати позитивну установку на професію вчителя музичного мистецтва.

Завдання курсу:

- осмислити виховні можливості музичного мистецтва;
- дати студентам систематизовані знання з вітчизняної історії музичного виховання учнів як генези реалізації виховного потенціалу мистецтва звуку;

- ознайомити з адресами передового музично-педагогічного досвіду регіону;
- розкрити провідні концепції професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва, зміст і форми навчання у сучасному вищому педагогічному закладі освіти, а також особливості навчання на модульно-рейтинговій основі;
- показати раціональні форми й методи самостійної навчальної роботи;
- сформувати у майбутніх спеціалістів практичні уміння неперервної самоосвіти, саморозвитку з метою професійної самореалізації в майбутньому;
- розвинути у майбутніх спеціалістів установку на усвідомлення своєї соціотворчої та культуротворчої функцій педагога в сучасному суспільстві;
- поступово виховувати у майбутнього вчителя музичного мистецтва професійно значущі якості: загальну, педагогічну, художньо-естетичну та емоційну культури; суспільну, професійно-педагогічну та гуманістичну спрямованість особистості; відповідні вольові якості; творче ставлення до майбутньої професії тощо.

ПЕРЕДМОВА

У сучасних умовах реорганізації системи вищої освіти з метою входження України до єдиного європейського та світового освітнього простору на підставі впровадження основних ідей, сформульованих Болонською декларацією 1999 року, впроваджується кредитно-модульна система підготовки спеціалістів.

Пропонована модульна програма передбачає використання кредитно-модульної технології навчання майбутнього вчителя музичного мистецтва. Кредитно-модульна технологія навчання — це цілісний алгоритм повного засвоєння знань та умінь майбутніми фахівцями за структурно інтегрованими освітньо-професійними програмами

в кредитних вимірах з метою їх оптимального і вчасного засвоєння.

Вивчення цієї навчальної дисципліни сприятиме адаптації студента до складних умов навчання в сучасному закладі вищої педагогічної освіти, їхньому активному та свідомому включенню до самостійної навчальної, наукової, організаційної та громадської діяльності.

У процесі вивчення курсу студенти мають ознайомитися з традиціями навчального закладу; історією його становлення й перспективами розвитку; провідними науковцями, митцями, які працювали в університеті, та науковими школами, що функціонують зараз; а також випускниками, якими пишається *alma mater*.

„Вступ до спеціальності” має актуалізувати інтерес до майбутньої професії, музично-педагогічної теорії і практики, вітчизняного та регіонального музично-педагогічного досвіду, зруйнувати попередні негативні уявлення про вчителя музичного мистецтва і мистецьких дисциплін і сформувати сучасний ідеал професіонала.

3. ЗМІСТ КУРСУ

Змістовий модуль І.

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО ТА ІСТОРІЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЙОГО ВИХОВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ

Зміст і завдання курсу “Вступ до спеціальності”, його зв’язок з іншими дисциплінами, що входять до навчального плану професійної підготовки студентів за спеціальністю “Педагогіка і методика середньої освіти. Музика. Практична психологія”.

Специфіка музичного мистецтва, різнобарв’я естетичних поглядів на сутність і смисл музики: філософські, соціальні, психологічні, містико-іраціоналістичні концепції музичного сенсу.

Інтенаційно-звукова природа музики. Особливості її змісту, форми та художніх образів. Засоби музичної виразності. Поліфункціональність музичного мистецтва: суспільно-перетворювальна, художньо-концептуальна, прогностична, пізнавально-евристична, компенсаторна, катарсична, інформаційна, комунікативна, сугестивна, естетична, гедоністична, педагогічна функції музики.

Погляди філософів, митців, педагогів на виховний потенціал музичного мистецтва, його вплив на становлення і виховання особистості, розвиток її емоціональної культури, ствердження її самоцінної значущості, здатність активізувати творчі можливості людини, задовольняти її духовні потреби та прагнення.

Теорія та практика музичного виховання дітей шкільного віку з античних часів до сьогодення як генезис реалізації виховного потенціалу музичного мистецтва. Збагачення теорії музичного виховання українськими педагогами-митцями: М.В. Лисенком, М.Д. Леонтовичем, Я.С. Степовим, К.Г. Стеценком, С.Ф. Людкевичем, Ф.М. Колессою, Б.Л. Яворським, З.З. Жофчаком, О.Я. Ростовським, Л.М. Масол та ін.

Змістовий модуль II.
**ПРОФЕСІЯ – УЧИТЕЛЬ МУЗИЧНОГО
МИСТЕЦТВА**

Професійна музична освіта: історичний екскурс. Музичні цехи, співочі курси – перші форми професійної підготовки вчителя співів (О.Городцов, Б.Яворський).

Сучасні концепції професійної підготовки вчителя музичного мистецтва (Л.Арчажнікова, В.Гришанович, І.Зязюн, Г.Падалка, О.Рудницька, Р. Тельчарова, О. Щолокова та ін.).

Нормативно-правова база професійної підготовки вчителя музичного мистецтва, відповідні державні стандарти. Професіограма вчителя музичного мистецтва. Головні види його професійної діяльності та їх характеристика (організаційна, мобілізаційна, комунікативна, конструктивна, проєктивна, пошуково-дослідницька, діагностична, виконавська, культурно-просвітницька, творча, емоційна, тощо).

Історія педагогічного університету. Зміст і організація навчального процесу у вищому педагогічному навчальному закладі. Система контролю та оцінювання знань, умінь і навичок студентів.

Музичне виховання в регіоні: історія та сьогодення. Адреси регіонального музично-педагогічного досвіду.

Самостійна робота студентів у системі підготовки до музично-педагогічної діяльності. Робота в бібліотечних фондах університету й міста. Методи самоосвіти й самовиховання.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ КУРСУ

№ п/ п	Назва теми	Лекцій- них	Практи- чних	Лабора- торних	Самості- йних
Модуль I. МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО ТА ІСТОРІЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЙОГО ВИХОВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ					
1.	Специфіка, сутність і сенс музичного мистецтва	2			2
2.	Виховний потенціал музики в контексті її поліфункціональності		2		2
3.	Генезис реалізації виховного потенціалу музичного мистецтва: становлення теорії музичного виховання особистості.	2			4
Модуль II. ПРОФЕСІЯ – УЧИТЕЛЬ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА					
1.	Професійна підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва	2	–	–	4
2.	Зміст і організація навчального процесу у вищому педагогічному закладі	2	2	–	2
3.	Музичне виховання в регіоні: історія та сьогодення.	2	2	–	2
4.	Самостійна робота студентів у системі підготовки до музично-педагогічної діяльності.	–	2	–	2
ВСЬОГО		10	8	–	18/18

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

- Специфіка музичного мистецтва та його виховний потенціал
- Педагогічний університет: традиції, надбання і перспективи
- Адреси регіонального музично-педагогічного досвіду.
- Самостійна робота студентів у системі підготовки до музично-педагогічної діяльності.

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I.

1. Написати твір-роздум „Мої сподівання, або що я очікую від навчання в університеті”.
2. Підготуватися до семінару „Специфіка музичного мистецтва та його виховний потенціал” за такими питаннями:
 - Естетичні погляди на сутність і смисл музики .
 - Специфіка музичного мистецтва .
 - Поліфункціональність музичного мистецтва.
 - Погляди філософів і митців на виховний потенціал музичного мистецтва;
 - У колиски музичного виховання особистості (музично-естетичне виховання в системі античної педагогіки).
3. Самостійно опрацювати проблему „Погляди педагогів-музикантів України на сутність музичного виховання особисті” за такими питаннями:
 - М.В.Лисенко – засновник теорії музичного виховання особистості в Україні.
 - Науково-методична спадщина М.Д. Леонтовича, Я.С. Степового, К.Г. Стеценка, С.Ф. Людкевича, Ф.М. Колесси.
 - Авторська школа З.З.Жофчака.
 - Педагогіка музичного сприймання О.Я.Ростовського.
 - Сучасні концепції мистецької освіти особистості Л.М.Масол.

4. Графічно зобразити генезис теорії музично-естетичного виховання школярів і визначити кульмінаційні точки цього процесу.

Змістовий модуль II.

1. Самостійно опрацювати питання становлення професійної музичної освіти в Україні за підручниками з історії української музики. Зробити відповідну хронологічну таблицю.
2. Підготувати папку „Державно-нормативні документи вчителя художньо-естетичного циклу”.
3. Зробити словничок „Види професійної діяльності вчителя музичного мистецтва та їх характеристика”.
4. Підготуватися до практичного заняття „Педагогічний університет: традиції, надбання і перспективи”
 - схематично зобразити основні віхи становлення навчального закладу;
 - підготувати повідомлення-хвилинку про науковців, митців, педагогів, імена яких назавжди вкарбовані в історію університету.
5. Ознайомитися й занотувати матеріал з проблем регіонального музичного виховання.
6. Зробити ксерокопію таблиці „Історія становлення музичного виховання на Полтавщині (у регіоні)”.
7. Підготуватися до практичного заняття „Самостійна робота студентів у системі підготовки до музично-педагогічної діяльності” за такими питаннями:
 - Права та обов’язки студента;
 - значення й організація самостійної роботи;
 - оптимізація навчального часу;
 - роботи з книгою;
 - методика самоосвіти і самовиховання
8. Підготувати виставку нових монографій, підручників, посібників, методичних рекомендацій, науково-методичних газет, журналів, репертуарних збірників (літературу вибирають студенти).

7. ІНДИВІДУАЛЬНО-ТВОРЧІ ПРОЕКТИ

1. Підготувати до друку статтю з проблем курсу (тема визначається індивідуально разом із студентом).

2. Написати реферат з актуальних проблем музичного виховання (тему визначити індивідуально разом із студентом).

3. Розробити сценарій музично-просвітницького заходу з музичним додатком. Фрагмент сценарію вивчити з однокурсниками та продемонструвати на захисті проекту.

4. Проаналізувати музичні програми радіо та телебачення, які можна запропонувати дітям для обговорення або спільного перегляду. Підготувати запис дитячих пісень і фонограм до них.

5. Попрацювати на занятті з інформатики, спецкурсу чи власним персональним комп'ютером у мережі Internet

- зробити рекламу сайтів з музичного виховання;
- зробити фонохрестоматія із слухання музики на уроках музичного виховання для будь-якого класу (1 – 8 класи, за вибором);
- записати фонограми до пісень зі шкільного репертуару, а також до музичного репертуару до позакласних музично-виховних заходів (виконати на вибір будь-яке з трьох вищеназваних проектів).

6. Зробити ксерокс-хрестоматію статей з науково-методичних газет і журналів („Мистецтво та освіта”, „Розкажіть онуку”, „Бібліотека вчителя початкових класів”, „Початкова освіта”, тощо).

7. Зробити ксерокс-збірку нотних додатків із науково-методичних газет і журналів („Мистецтво та освіта”, „Розкажіть онуку”, „Дитячий садок”, „Початкова освіта”, „Початкова школа”, „Дошкільне виховання” тощо).

8. Зробити огляд публікацій районної та обласної преси з проблем музично-естетичного виховання в регіоні.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

кредитно-модульна технологія навчання; лекції; практичні й лабораторні заняття; робота з Інтернет і першоджерелами (конспектування, рецензування, ксерокопіювання, складання бібліографії, картотеки, створення копій електронних варіантів навчально-методичної літератури, ескізне ознайомлення та опрацювання, аналітичний огляд); аналіз і порівняння; складання графічних схем, опорних конспектів, таблиць; рецензування; пошуково-дослідницька робота; підготовка реклами; розробка розширених конспектів уроків та позакласних заходів, календарних планів і планів проведення позакласних заходів; ділові ігри; перегляд відеофільмів уроків музики та позакласних заходів кращих учителів; спостереження та аналіз уроків музики вчителів-практиків; робота з комп'ютерними програмами; репертуарно-пошукова робота; мікрОВикладання; творчі завдання; ігрові та інтерактивні методи навчання; групові форми роботи; компаративний аналіз різноманітних підходів, систем, методик музичного виховання; психотерапевтичні методи; розробка та захист власного проекту музичного виховання; написання твору-роздуму.

9. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ:

експрес-тестування, поточне та підсумкове тестування; фронтальне та індивідуальне опитування; оцінювання якості виконання індивідуальних навчально-дослідних, творчих і науково-методичних завдань; взаємооцінювання; індивідуальна та колективна оцінка мікро викладання, в тому числі й незалежними студентами-експертами; проведення комплексних і поліваріантних контрольних робіт; визначення рейтингу кожного студента за шкалами оцінювання; використання індивідуальних залікових паспортів.

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЮТЬСЯ СТУДЕНТАМ

Модуль I	Модуль II	Відбування	Активність на практичних заняттях	Самостійна робота	Індивідуальне творче завдання	Підсумковий тест	Сума
14	15	5	6	30	18	12	100

Шкала оцінювання:

90-100 балів - *відмінно (A)*;

75-89 балів - *добре (BC)*;

60-74 балів - *задовільно (OE)*;

35-59 балів - *незадовільно* з можливістю повторного складання (PX);

1-34 балів - *незадовільно* з обов'язковим повторним курсом (P).

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Тексти лекцій; опорні схеми та таблиці; інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни; нормативні документи МОН України; методичні матеріали; питання до заліків, контрольних робіт, семестрових та державних екзаменів; тести (поточні та підсумковий); ксерокс-хрестоматія; короткі відповіді на питання до державних екзаменів; відеотека; дискотека; записи програмних творів із слухання музики; картотека передового педагогічного досвіду; зразки конспектів уроків музики і сценаріїв позакласних музично-виховних заходів; електронні варіанти певних підручників і навчально-методичних посібників; програми та підручники з музики для загальноосвітніх шкіл; комп'ютерні програми; методична бібліотека; матеріали з музичного краєзнавства.

Література

1. Арчажникова Л.Г. Профессия – учитель музыки. – М.: Просвещение, 1984. – 112 с.
2. Васянович Г.П. Педагогіка вищої школи: Навч.-метод. посібник.– Львів: Ліга-прес, 2000. – 100 с.
3. Горюнова Л.Г. Развитие ребенка как его жизнетворчество // Искусство в школе. – 1991. – № 1. – С. 15 – 21.
4. Из истории музыкального воспитания / Сост. О.А. Апраксина. – М.: Просвещение, 1990.
5. Кабалевский Д.Б. Педагогические размышления: Избранные статьи и доклады. – М.: Педагогика, 1986.
6. Кадцын Л.М. Музыкальное искусство и творчество слушателя. – М.: Высш. школа, 1990.
7. Книга вчителя дисциплін художньо-естетичного циклу: Довідкові матеріали для організації роботи вчителя / Упор. М.С. Демчишин, О.В. Гайдамака. – Харків: ПП „Торсінг плюс”, 2006. – 768 с.
8. Лещенко М.П. Зарубіжні технології підготовки учителів до естетичного виховання. – 2-е вид., доп. – К.: ІПППО, 1996.
9. Лобач О.О. Сучасні методичні досягнення навчального предмета “Музика” // Постметодика. – 1999. – № 2-3-4.
10. Масол Л.М. Методика навчання мистецтва у початковій школі: Посібник для вчителів. – Харків: Веста. Видавництво „Ранок”, 2006. – 256 с.
11. Матонис В. Музыкально-эстетическое воспитание личности. – Л.: Музыка, 1988.
12. Мостова І.В. Технологія формування педагогічно-виконавської майстерності майбутнього вчителя музики: Методичні рекомендації. – Полтава: ТД “Станіслав”, 1998. – 24 с.
13. Основи викладання мистецьких дисциплін: Навч. посібник / За заг. ред. О.П.Рудницької. – К.: ІЗМН, 1998.
14. Падалка Г.М. Музична педагогіка: Курс лекцій з актуальних проблем викладання музичних дисциплін у системі педагогічної освіти. – Херсон, 1995.

15. Процик. Українські композитори-класики про музичне виховання школярів // Музика в школі: Зб. ст. – Вип. 8. – К.: Муз. Україна, 1982.
16. Розгон В. Концепція ступеневої підготовки вчителів музики // Мистецтво та освіта. – 2001. – № 4. – С. 4 – 8.
17. Ростовський О.Я. Методика викладання музики у початкових класах: Навч.-методичн. посібник. – К.: ІЗМН, 1998.
18. Рудницька О.П. Музика і культура особистості: Проблеми сучасної педагогічної освіти: Навч. посібник. – К.: ІСМН, 1998.
19. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. – 360 с.
20. Тельчарова Р.А. Уроки музыкальной культуры: Кн. Для учителя. – М.: просвещение, 1991. – 158 с.
21. Теория и методика музыкального образования детей: Научно-методическое пособие / Научн. ред. Л.В. Школяр. – М.: Флинта, 1998.
22. Фіцула М.М. Вступ до педагогічної професії: Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. – 135 с.
23. Хрестоматия по методике музыкального воспитания в школе: Учебн. Пособие / Сост. О.А. Апраксина. – М.: Просвещение, 1987.
24. Щербакова К.Й. Вступ до спеціальності: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 1990. – 166 с.